

زمان و ناسنام؛ ل ن نوان س ن ن ن ن ن ن ن ن ن ن ن ن ن ن ل تیف ء بدولقادر

ه موو تا ک ک ک ل دایک د ب ت؛ زمانی دایکی د ب ت پ ا ی ی کی
بنچین یی ناسنام ک ی، ب ی ل نوان زمان و ناسنام دا؛ پ یو ن د ی کی
بنیاتن ران و ن ن دامی ه ی، ب ج ر ک زمان ل بن ن ت ی ناسنام دا؛
ب ر د ی کی بنچین یی بناغ ی ناسنام ی، ه ر ن م ش پ ی د ن زمان
و ناسنام ی س ن.

زمان:

گومانی ت دانی ک زمان بن ن ت کی س ر کی ل ناسا ن دن
و دروستکردنی ک س ت یی تا ک، ب گوزارشت کی دی؛ زمان؛ پ ی ک ری بیرو
ت گ یشتن، ی ک ک ل ک گ بن ن ت ی کانی بنیاتی خود و خود ت ی.
دی سوسیر ل س ر ت ای س د ی بیستدا پ ی وای، ک زمان (Langue)
شت ک و، ق س یان گو فتار (الكلام Parole) ش ت کی د ی ک. پ ی وای ک،
زمان؛ ن م کی ک م ی ت ی س ر ب خ ی، ب م ق س؛ ب دی ه نان
و د س ت ب ر کردنی ن م ن م ی ل و ن و ه م ا د ا. ب مانای کی تر؛
زمان ن گای بیرکردن و ی ل ن و ز ی م ر ق د ا، یا خود ل ن و ز ی
ک م گ کانی م ر ی د ا. ب م ق س یان گو فتار؛ و ن ی د ن گ کانی،
یا خود ن و ه م ا نو س ر ا و ا ن ک د یان بیستین و د یان بنین؛
ب م ب س ت ی گوزارشتکردن و گ یان دن، گوزارشتکردن ل د ر و و ن و ناخی
خود، پ یو ن د ی دروستکردن ل گ د و ر و ب ر و ک سانی تر.

ه ن د ل ه زمان ناسان (فیل ل گه کان) ل ه جیهاندا ل ه باوه ن که
یه کبونی س ش ت ل ه چ ه ن د دیالیکت کی زماندا، ن و زمانه ن کات به
زمان کی یه کگرتوو، ن همیشه نمانه:

1 - زمان ی زمان (گراماتیک)

2 - ش و ه ی د ه ر ب ی ن (ف نه تیک)

3 - بنه ه ت ی ف ه ر ه ن گ ی زمان

ناسنام:

د س ت و ا ژ ی ناسنام؛ ل د و و و ش ی ل ک د ر ا و پ ک ه ا ت و و، (ناس+نام=
ناسنام)، و ش ی (ناس) ب و ا ت ای ناسا ن دن و ناسین د ت، و ش ی (نام)
ک د چ ت س ر و ش ی (ناس)؛ د ب ت چ م ک کی ز ا ر ا و یی و ب و ا ت ای

نامی خناسانندن دت، ئیدی پکک وو دبن پناسی کسیتی تاک، ئم؛ بشک لوشی زیاری و بشارستانیبوون و بدام زراوی بوونی مرڤ ل س زر زوی، وکو بوون و رکی ژيرو بئاو ز؛ لپ لکن کردن وجیا کردن و و کخستنی پ یو ندی و تایب تم ندی کانی خای زر ئامرازو و وشوینی گرت ت بر، ئم ناسنام ی ش ی ککیا ن.

ه رچی وش (الهویة) ی لزمانی ع ر بیدا؛ لاناوی (هو)؛ هاتوو، ک بواتای خ س ت ت کانی مرڤ دت وگوزارشت ل استی ک ی، ه رو ک ب بواردن وجیا کردن و ی بن ماو تایب تم ندی ک سیتی تاک ل تاک کی تر ب کار دت، ب ی ل ووی زراوی وچ مک و؛ ناسنام؛ بریتید ل ک م س ت وئ دگارو تایب تم ندی تاک کان ک ل خ یان د گرن، وایان ل کردوون خاسی تی تاک ل خودتی و تاکخ بووندا و ربگرن ل ناو ک م گادا، د کر ت چ ند تاک ل ه ند خاسی تی خودتی و تاکخ بیدا هاو ب ش بن، ئم ل چوارچیوی ک م گا؛ یان د و تدا. بواتای کی دی؛ ناسنام گوزارشت ل ه موو شت کی هاو ب ش ن وان چ ند تاک کی ناو ک م کی دیاریکراو، ک و ک د ست ی ک ل بنیاتانی چوارچ و ی ک ب خ یان ک شش د ک ن وش ی ب رد وامی د ک ن ل ژیا ن دا، ب ی ل س ی ئم تایب تم ندی بنیاتیان دا ه سوک و تیان ل گ د کر ت.

ئو ه کارانی کاریگ ریان ل س ر ناسنام ه ی:

۱- ک م گا: ک م گا ژینگ ی ی ک می دروستبوونی ناسنام ی، وختی تاک ل دایک د ب ت؛ ئو بارود خ ی تیایدا ی و ک خ زان و ک م گا وشوینی ژیان و. تاد ل دروستبوونی ناسنام ی تاک ل ووی گ ز ی ون ت و ی وئایینی ل یان د ب ت.

۲- ئینتیمما - لاگیری: ئم ش ل گای ناسنام و تاک ئاراست د کات، ک لاگیری ه ب ت ب شوینی ژیا نی و خ زان و ک م گا و ن ت و و ئاین و. تاد، ب نمون تاک لاگیری ه ی ب و ت ک ی، ک ماف وئ ر ک کانی ل س ساو د ستورویاسا ک خراون، ب م ش د ب ت هاو نیشتمانی. ب ی د کر ت ب ی ن: ناسنام؛ ه کار ک ب چ سپانندن و ب رچاوخستنی لاگیری ل لای تاک و ک م گادا.

چ ر کانی ناسنام:

ناسنام؛ زر چ ری ه ی ب م من؛ ل چوار چ ردا د یخ م وو؛ ۱- ناسنام ی ن ت و ی: ئم ناسنام ی؛ لاگیری مرڤ د ستنیشان د کات داخوا س ر بچ ن ت و ی ک.

□ ۲- ناسنامی نیشتمانی: ئم ناسنامی؛ گوزارشت ل شوئی ل دایکبوون، یان ئ و شوئی تیدا د ژیت..

□ ۳- ناسنامی کولتوری وشارستانی: ئم ناسنامی؛ پانتایی و دووری کی م ژویی ه، ب ج ر ک؛ وشی ژیاری و ب ماوی ب گشتی (الموروث عامة) و شنبیری خود و د ر د خات و گوزارشتی ل د کات.

□ ۴- ناسنام؛ وک پ ناسی خود/ تاک: ئم ج ر ناسنامی؛ ناسنامی کی ل ک خراو ل لاین دام زراوی د و ت ب ه ر تاک، ک ل تابل ی کی بچوکی گیرفانی، زانیاری کانی ک سی ل ت مارکراو.

□ پ یو ندی ن وان زمان و ناسنام:

□ ئایا زمان ب ت نها گ ی ن ر؛ یان گو ز ر و ی کی ب لای ن؟.. ک هیچ پ یو ندی کی ب ناو ر ک و نی ک د ی گواز ت و؟.. یان ب پ چ و ا ن و؟.. و م ک مان ب ب ت؛ ک زمان گ ی ن ر؛ یان ت نیا گو ز ر و ی کی ب لای ن؛ ئ و ا پ یو ندی ن وان زمان و ناسنام پ یو ندی کی پ چ ا و، یاخود هیچ پ یو ندی ک نی. یان پ یو ندی کی لا و کی، پ یو ندی کی پ ئ گ ر و م گ ر، پ یو ندی کی کراو ی، پ یو ندی کی گریمان ی، ل و ا ن ی ه ب و ل و ا ن ی ن ب ت. و ا ت ا پ یو ندی کی بونیادی و پ یو یست و پ یو یست و گ ر ا و نی، و ا ت ا پ یو ندی کی ب ب و ج و ت ح کومی نی. ل م ک ا ت دا پ یو ندی ان و ک و ئ و د ب ت ک ش ل ی ک د ک ی ت د ف ر ک و. ب ن گ ه ن گ و ی ن ب ت، ئ و ب ت، شیر ب ت یان ش ر ب ت ب ت و... تاد، و ا ت ا هیچ پ یو ندی ک نی، ب ی گ ی نی ناو هیچ گ ا ن ک ا ر ی ک ب س ر ناو ل نراو نا ه ن ت. ب ت و ا ن ی ن کی تر؛ ئ گ ر و ک و ه ن گ ر ک ن ب ت و ک و د ف ر ک ک ش ل ک ه د گ ر ت؛ ئ و ا و ک و گ ی ن ر ک و ا ی، و ک و و ا ی ر ی کار با، ک هیچ پ یو ندی کی نی، ب ن گ ئ و و ا ی ر ف ا ف ن ب ت ب ن گ ئ ا س ن ب ت یان ه ر ش ت کی تر.. ک ب ب ر گ کی پ ل ا س ت ی ک ی د ا پ شراو، سور یان شین یان ب ش... تاد.

□ ئدی ئایا پ یو ندی ن وان ناسنام و زمان چ ن؟.. ل و ا ن گ ی ئ و ز و ب ها و پ ا ش ما و ی م ژویی و بیروبا و و چ م ک و ه ر ناو ر ک کی تر؛ ئایا و ک و د ف ر و ئا و، یان و ا ی ر و کار با؟.. یان ب پ چ و ا ن و؟..

□ گومانی ت دانی ک زمان ب لاین نی ل گ ن ناو ر ک ک ی، و ا ت ا ک ن ا کی گرینگی ئ و ناو ر ک ی ک ه ی تی، ب ی د ب ی ن ب یو ندی کی بنیاتی و ئ ن د ا م ی و ی ش ی و ب س ن ل ن وان زمان و ناسنام دا ه ی.

لښکې ران وزانايانې زمان، لښتو ژينډو کانياندا کله لښوان زمان وټاو، زمان وناسنام، زمان وکلمگا وتاد ئنجاميانداو، پټيان وايي کله زمان بښلوي ئاسمېي وستوني لښگي ناوړر کله کله يدا بښ کداد چټ. بښمانايي کله زمان گوښر ورو گوښر کي بښلاين نيي، واتا ناکړت نښتو ويي کله زمانې ا هښلر و دواتر زمانې ب و. تاد. وکو ئو وي مرق پښرداخک بښکار دښت و دواتر د يگي ت. يان وايږي تڼي کار بايي د گي ت، بښکو زمانې دايک لښل و ويي کله زمانو ناگي درت، بښام د کړت لښپا زمانې دايک؛ چندين زمانې تر فږ بيت و بزانيت، وک ئو وي لښپا گي زمانم دايکي وښل کت؛ د کړت گي زمانمې تريشت هښت، مگړ ئو وي کچ بکيت بښل ښک و دښتې رداري هښموو شوناس وناسنام و گي زمانمې ښلنت بيت وي ککي تر هښلر، پاشان دواي چندين نښو؛ ښنگ نښو کانت بښلر و بښتو ووي دابښل لښناسنام ښل نښو بښل نښو وي کي تر. بښام لښوان يي هر بښل لښل ښل تدا ئو تير يي، يان ئو بښل ما يي فلان نښتو و لښل ښل تداو بويند ئو نښتو وي. د کړت بښم:

۱ ناسنام: هـستکردن وپـی بردن بـخود. ناسینی خودو کـسـتی. ۲. یـکـک لـبـنـت هـر بنچینـی کـانیـش زماـن. ۳ ناسنام: واتا هاتـن و یـ لـگـ ئاوـزو سـروشت و وخسارو هـستی مـرـق. ناسنام؛ زماـن، زماـنیش؛ جـستـی بیـرو پـیکـری تـگـیشـتن. ۴ تـگـیشـتنیش بـنـمـای هـشیاری وپـیـبردنـی تاک/ خود، خودیش ناسنامـی لـم گـا یـو دـرد کـوت.

□ ناسنام □ و زمان، □ □ س □ □ ن □ □ تی و نام □ یی:

١ نام‌یی؛ ئو بارود‌خ د‌روونی‌ی ک‌خود ت‌ی د‌ک‌و‌ت ل‌ناو
 ک‌م‌گا‌یدا، ئینجا ل‌ناو خ‌زان‌ک‌ی‌و ب‌ت یاخود ب‌ر‌باب، ه‌ز،
 ک‌ان، گوند، شار، و‌ات‌ک‌ی، ل‌و‌ی ک‌ب‌چاو‌کی جیاواز س‌یری
 د‌ک‌رت ول‌ماف و‌ئ‌ر‌ک‌کانی ب‌ب‌ش د‌ک‌رت، د‌گوش‌ت‌گ‌ش‌یک ک‌هیچ
 ه‌ست ب‌ئاسود‌یی و‌ئارامی و‌بوونی خ‌ی ن‌کات. ب‌ج‌ر‌ک ل‌س‌ن‌تی
 ناسنام‌و زمان‌ک‌ی داد‌ب‌ندر‌ت و‌ب‌ب‌شد‌ک‌رت. ز‌ر جار؛ ک‌ و‌ات
 ل‌ل‌این و‌ات‌کی د‌یک‌و‌ داگیر د‌ک‌رت، یان ن‌ت‌و‌یک د‌ک‌و‌ت‌ ژ‌ر
 ه‌ژموون و‌د‌س‌اتی ن‌ت‌و‌یک‌کی د‌یک؛ ئ‌وا تاک‌کانی ه‌ست ب‌نام‌یی
 د‌ک‌ن، چونک‌ ناسنام‌و زمانی س‌نیان، و‌کولتورو داب و‌ن‌ریت
 و‌م‌ژوو ه‌رچی ه‌یان‌ ژ‌ر‌پ‌خراو‌و، کار د‌ک‌رت تا‌کو ل‌ناو ب‌ر‌ت..
 ه‌رو‌ک ن‌ت‌و‌ی ز‌ا، یان د‌و‌تی داگیر‌ر؛ ه‌و‌د‌دات زمان
 و‌ناسنام‌ی ن‌ت‌و‌ی بند‌ست و‌د‌و‌تی داگیر‌راو لاواز ب‌کات و‌ه‌و‌ی

لـناو بردن وتوانـو وی دـدات. دـکـرـت بـیـن لـرـو نامـی
سـرـهـدـدات، یان نـگـ نـتـو ویـک؛ خاـو نی چـنـدین شـو زار بـت
وشـو زارک زاتـر بـت وشـو زارو بـچـوازار کانی دیکـ بمـثـت ولاواز
دـر بـکـون لـهـمـبـریدـا، هـرو هـا دـکـرـت دـو تـک لـچـنـد
نـتـو ویـکی جـاواز پـک بـت وچـنـد زمانـکی جـاواز هـبن، بـم
زمانی زانـ ئـو ویـک خاـو نـکـی زانـو دـسـا تـدار، بـی نـتـو ویـو
زمانـ کانی دیکـ؛ لـهـمـبـریدـا هـست نامـی دـکـن، کـواتـ
پـیو نـدیـکی بـنـیاتی لـنـوان زمان ونا سنام هـی، لـکـو نامـی
زمان هـبو؛ ئـو ونا سنام ش نامـی، و بـپـچـوان شـو، چـونـک
زمان کـکـگـی سـرـکی ناسنامـی، بـی زمانی سـ
وزگماک (زمانی دایک) بـناغـو بـنـتی ناسنامـی سـنـکـی تی
ناسنامـی دایک). دـکـرـت بـم کـ دوو شـو نامـی هـن؛ ئـویش:

۱- نامـی سـپـندراو لـدـرـو (لـلـایـن نـتـو ویـو دـو تـکـی
داگیرکـرو سـپـندرا بـت).

۲- نامـی سـپـندراو لـناو ویـو (لـما ی خـت، وواتی خـت نامـ
بیت).

بـم جـر کانی نامـی زـرن، بـنـمونـ نامـی نـتـو ویـی،
نیشتمانی، امیاری، ئابوری، ئایینی، کـمـایـتی وکارگـی و..
تاد.

نامـی؛ سـرـتا لـلـایـن (هـیگـل) و بـشـو ویـکی کـ وپـیـوی قسـی
لـبار ویـ کراو، بـجـرک کـبـاوکی نامـی ناسراو، هـرو هـا
بوونگـراکانیش زـریان لـبار ویـ گوتـو، بـتایبـت (فرید)،
بـشـو ویـک؛ لـدوو ئاستدا بـچوونیان لـبار ویـ خستـتـو، ئاستی
یـکـم: نامـی وادـکات؛ مـرـق چـژی ژیان لـدـست بدات. ئاستی
دووم: نامـی ژینگـی یـک؛ هـنـد کـس تـیـاـیدا هـست بـکـامـرانی وچـژ
وـرگـرن دـکـن. هـرو هـا (کـا لـمارکـس)؛ لـباری نامـی دـت؛ ئـو
بارودـخ وکار سـختـانی کـکـمـگا سـرما یـدارکان هـنـایتیان
ئـاراو؛ نامـی کـرکـاری لـ بـرهمـم دـست. ئـمـش بـهـی
بـبـشـکردنیـتی لـتوانا و دـرفـتی پـویست بـبـدیـهـنـانی خـشـگوزـرانی
کـمـایـتی وئـابووری، کـوا هـو ویـ بـدـدات، بـم جـر کـرکـار
وایدادـنـت کـکـسـکی نامـی بـو ئامرازو کـرستـ بـرهمـمـنان،
لـبـرئـو ویـ ناتوانـت بـهـیانـو بـگاتـ ئاسودـی و دـاکاسان لـناو
ئیشـکـیدا؛ چـونـک ناتوانـت بـرهمـمی مانـدیوون وکـشـشی لـئیشـکـی
خـی بـچـنـتـو، لـم وانگـی ویـ مارکـس واتـی نامـی لـسـروشتی
استـقـینـی مـرـق هـدـنـجـت. ئـم بـچوونـش لـسـر بـنـمای

دژایه تیکردنی ژمی سه رمایه داری هه د نهت، زیاتر به چونکی ئابوریانه یه. هه رچی (ئیریک فم) فیل سوف وزانای بواری زانستی د روونی؛ که م هه ک خاسیه تی تایبته به نام یی له پرتوو که کی (که م گای به خ و ش) ئه خاتوو، ئه و په ی وای که نام یی ئه و بارود خ ی که تاک هه سته پد کات به و ی که خا و نی است قینه ی وزه و سامانه کی نی، به کو واهه ست د کات که بوونه و رکی لاوازه و د بهت پشت به بوونی هه زی د رکی دیکه به سته، که دوورو نزیکیش په یو ندی په یانه و نی. هه روها (جان جاک سه) ش توشی نام یی خودی بوو؛ له وتارو پرتوو که کانی (خند کردنی شارستانی، دانپه دانانه کان و په یمانی که م هه یه تی).

ئه گه ر سه یری مه ژووی کورد بکه یه؛ د بینین جیه دیموگرافیا کی (خاک ودانیشتهوان) ی دابه شی سه نه ته و و چوار د و ته کراو (عه ر ب، تورک و فارس و د و ته کانیا)، به یه هه موو هه و یان ئه و بوو که کورد له ناو بهن، ئه م ش له ل له دان له زمانی حه وگوفتار بوو، هه تا له م گایه و ناسنام سه نه که ی بشه و نن وله ناو بهرن، به یه هه میشه و که میلله ته کی داگیرکراو و بند سته ما و ته و له م ژوودا هه تا د یه کی که تایی سه ده ی ابردوو، کوردستانی باشور گه یشته نیمچه ئازادی که، به تایبته له ووی کولتوری وزمان وخوندن و. تاد. کورد و که گه له کی بنده سته، هه میشه له نام یی ژیاو، کار له سه ر لایه نی د روونی و که م هه یه تی ودانیشتهوانی کراو که به لاوازی د ربه و ته و، هه میشه پشت به خ کی دیکه به سته، هه رو که ناسنام و زمانه کی شی به نام بهزاند رته؛ له هه مبه ر ناسنام و زمانی سه نه ته و ی داگیرکه ریدا که عه ر ب و تورک و فارس، به یه د بینین ناسنام و زمانی سه په ندر و له هه ر پارچه یه کی کوردستاندا زمانه کی نام و ئه تکر او بوو له لایه ن کورد و، به هه ر نرخ که بهت نه ته و ی کورد هه و ی پاراستنی زمانه سه نه که ی داو و که اگیر که سه ر کی به پاراستنی ناسنام که ی.

د کرته له چ نه د خ کدا ناسنام و زمانی نام دروست بهت، ئه ویش به سه پان دنیان به سه ر خود و نه ته و و د و ته تی داگیرکراو:

- ۱- ناسنام و زمانی به گانه = نام یی
 - ۲- ناسنام و زمانی سه په ندر او = نام یی
 - ۳- ناسنام و زمانی داگیرکه ر = نام یی
- له هه ر د خ کدا هه ست به نام یی زمان کرا؛ ئه واه نام یی ناسنام ش هه یه، هه روها خود له نه و خ شیدا د کرته هه ست به نام یی بکات و نام بهت به ناسنام و زمانه زگما که سه نه که ی خ ی، له کات کدا پشتگوو خراو له لایه ن ها و نه ته و و ها و نیشتمانی و تا ئه و ی

هاوخـزانـیـکـا نیشی.

لـکـتـایـیدا؛ دـمـمـ: هیواددارم کورد بتوانـت بـ تـکمـتر پارسـتنـی
سـنـتی ناسنامـکـی، هـوـبـدات یـکـگرتوو بـت وکار بـکـرت بـ
چـسپانـدنـی بـنـتـتـکـانی زمانـی پاراوو ستاندارد لـهـموو پارچـکـانی
کوردستاندا، کـزمانـی نویسن و خوـنـدن و خوـنـدنـو بـت لـهـموو
کوردستاندا، بـنـگـرتن لـهـر شـوـزارو بـچوـزارک، ئـمـش سـرـتا
بـنـوسـینی فـرهـنـگـکی فراوانی هـمـلایـنـو داپـشـرو لـخـگری وشـو
پـیـف و دـسـتـواژـو هـموو شـوـزارکـان دـکـرت، ئـمـ ئـرکـش بـتایبـت
لـگـای زانایان و شارـزایانی بـواری زمان و ئـدـب دـکـرت،
بـپشتیوانی هـموو تاکـک لـهـر کو بـت، چونکـ ئـم؛ پـگـیـکی زـر
گرینگ و سـرکـی بـ دروستکردنی قـوارـیـکی بـهـزو دـوـتی بـ کوردو
کوردستان، هـروکـز لـهـر زمان و ناسنامـیـکی دیکـی هاو نیشـمانـی
وجیها نیش بـگـرت.

بـتان لـتـیفـء بدولقادر

هـولـر ۲۰۱۸-۷-۱۵